

44ste vergadering

Woensdag 2 februari 2000

Aanvang 13.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 135 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Augusteijn-Esser, Van Baalen, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Hindriks, Van der Hoek, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Luchtenveld, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Snijder-Hazelhoff, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders,

De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heer Korthals, minister van Justitie.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat bericht van verhindering is ingekomen van het lid Spoelman, wegens bezigheden elders.

Dit bericht wordt voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ingekomen is een beschikking van de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake aanwijzing van de leden Platvoet, De Cloe en Duijkers tot plv. lid in de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad.

Eveneens is ingekomen een beschikking van de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake aanwijzing van het lid O.P.G. Vos tot lid in de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie.

Deze beschikkingen worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van 't Riet.

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Voorzitter! Ik heb begrepen dat staatssecretaris Remkes niet van plan is om de stukken van de landsadvocaat openbaar te maken. De vaste commissie heeft in een procedurevergadering besloten daarover een brief te sturen. Ik verzoek u die door te geleiden naar het kabinet en erop aan te dringen dat die stukken aan het eind van de middag wel openbaar worden.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat het over hetzelfde gaat als waarom u gisteren vroeg. Dat verzoek is aan de staatssecretaris doorgegeven. Veel meer dan dat kan ik op dit moment dan ook niet doen. Ik neem aan dat er in de loop van de dag wel bericht van de staatssecretaris zal komen. Het lijkt mij dan het beste dat de vaste commissie een extra procedurevergadering houdt om te bezien hoe daar verder mee om te gaan.

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Die is bij elkaar geweest. Het verzoek is aan de staatssecretaris gedaan en die heeft erop gereageerd.

De **voorzitter**: Voorzover ik weet, is er bij de Kamer nog geen reactie van de staatssecretaris binnengekomen.

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Niet schriftelijk?

De **voorzitter**: Dat lijkt mij het enige wat hier telt. Op het moment dat zo'n bericht er daadwerkelijk komt, lijkt mij dat beter verder geproce-

Voorzitter

deerd kan worden via de vaste commissie. Morgen is er weer een regeling van werkzaamheden en dan kunnen wij hier zo nodig mee verdergaan.

De heer **Reitsma** (CDA): Voorzitter! Volgens mij spreekt u wijze woorden. Wij zullen de brief moeten afwachten en als die er is en een enkele fractie er behoefte aan heeft om daarover nader te spreken voor het AO dat morgenochtend om 10.00 uur staat gepland, dan lijkt het mij inderdaad zinvol dat de vaste commissie bijeenkomt om te bezien welke stappen zij eventueel nog wil nemen en of dat nog consequenties heeft voor het geplande AO. Dat lijkt mij zorgvuldiger dan nu hier iets doen, want volgens mij kunnen wij op dit moment even niks.

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Het is een dilemma, want de stukken zouden er dan morgenochtend voor 10.00 uur moeten zijn, terwijl de regeling pas om 13.00 uur is.

De **voorzitter**: Neen, het is geen dilemma, want zolang wij geen antwoord hebben op de vraag die ik gisteren op uw verzoek aan de staatssecretaris heb voorgelegd, kan de Kamer noch de vaste commissie verder procederen. Ik zou niet weten wat wij anders kunnen doen dan hetgeen de heer Reitsma zojuist ook zei en ik u heb voorgesteld.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter! Wat nog wel gevraagd kan worden, is dat de reactie van de staatssecretaris inderdaad nog in de loop van deze middag komt en niet in de loop van de avond, want ik heb begrepen dat het daar wel een beetje naar uitziet.

De **voorzitter**: Dat had mevrouw Van 't Riet eigenlijk ook al gevraagd. Ik zal kijken wat ik daaraan kan doen, en dat is veel!

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht (26519).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Santi** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Vandaag behandelen wij

het wetsvoorstel tot uitbreiding van artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht. Je zou zeggen dat het maar om een kleine wijziging gaat, want de woorden "met verenigde krachten" worden vervangen door "in vereniging", maar dat heeft toch geleid tot heel veel papier, en niet alleen van de zijde van de Kamer, maar ook van de kant van de regering. Het gaat om een kwestie waarmee wij al jaren bezig zijn, het gaat om rellen, om grootschalige ordeverstoringen. Justitie blijkt daarbij niet te kunnen optreden omdat de huidige wetgeving op dit gebied in de praktijk tot problemen leidt. Vandaag gaat het om een van de onderdelen; de hiermee samenhangende onderdelen zijn de volgende week te behandelen wetsvoorstellen bestuurlijke ophouding en strafvorderlijke ophouding.

Op zichzelf is het niet zo vreemd dat wij over het wetsvoorstel inzake artikel 141 heel veel vragen hebben gesteld. Om te kunnen spreken van openlijke geweldpleging moet er op de een of andere manier een gewelddadige handeling zijn gepleegd, maar door de term "in vereniging" kan het gebeuren dat iemand die geen gewelddadige handeling heeft gepleegd, toch strafbaar is. De regering heeft uitvoerig op deze vragen geantwoord, maar het lijkt mij goed toch nog enkele probleempunten naar voren te brengen. Ik wil vooral stilstaan bij de vraag wat een wezenlijke bijdrage is, hoe je kunt voorkomen dat onschuldige passanten worden aangehouden en hoe een en ander zich verhoudt tot het recht om niet te hoeven meewerken aan je eigen veroordeling.

Wat wordt er bedoeld met het leveren van een wezenlijke bijdrage aan geweldpleging? Er worden hiervan allerlei voorbeelden gegeven, maar ik moet zeggen dat deze zelfs tot misverstanden kunnen leiden. Op pagina 12 van de nota naar aanleiding van het verslag staat bijvoorbeeld het geval waarin mensen het onderzoek belemmeren, gelijke kleding dragen of bivakmutsen op hebben. Dat zou erop kunnen duiden dat zij tot een bepaalde groep behoren. Er wordt wel gesteld dat je een wezenlijke bijdrage moet hebben geleverd, dat er sprake moet zijn van opzet en dat er een individuele benadering geldt, maar het gevaar is

natuurlijk heel groot dat er geaccepteerd wordt dat mensen als groep behandeld worden. Neem als voorbeeld een demonstratie waarbij mensen protesteren tegen de schending van mensenrechten in Irak. Die hebben bivakmutsen op, alleen om niet herkend te worden door het regime aldaar. Dit is op zichzelf niets nieuws, dit gebeurt vaak genoeg. Maar wat zal de politie doen als er dan rellen ontstaan? Het is vreemd om op voorhand ervan uit te gaan dat die bivakmutsen iets te maken hebben met geweld.

Je zou ook kunnen denken aan het recente scholierenprotest, waarbij sommigen met eieren gooiden. Dit protest mondde uit in een grootschalige ordeverstoring. Moet je dan zeggen dat degenen die eieren gooiden, hebben meegewerkt aan het ontstaan van die grootschalige ordeverstoring? Waar ligt de grens? Ik weet wel dat er sprake moet zijn van opzet, gericht op zulke ordeverstoringen. Maar ik weet niet hoe men hiermee in de praktijk zal omgaan. Ik zou ook graag van de minister vernemen hoe de politie op dit punt geïnstrueerd zal worden. Je kunt een wet wijzigen, je kunt het allemaal mooi opschrijven, maar als men er in de praktijk niet goed mee kan omgaan, is er natuurlijk een probleem. Met het huidige artikel 141 is er al het probleem dat de politie wel eens mensen oppakt die alleen maar ergens staan, bijvoorbeeld als de uitgaansgelegenheden sluiten en er een rel ontstaat, waar zij dan alleen uit nieuwsgierigheid bij blijven staan kijken. Dan kan er gezegd worden dat zij hebben meegewerkt aan openlijke geweldpleging. Dat risico wordt natuurlijk vergroot, als je dit wetsvoorstel aanneemt. Graag verkrijg ik derhalve van de minister een nadere duiding: wanneer is er wel of niet sprake van een wezenlijke bijdrage?

Dan het andere punt dat ik genoemd heb; mijn fractie vindt het van belang om daarop te wijzen. Er wordt gezegd dat als mensen niet meewerken aan het afgeven van een verklaring over wat zij wel of niet gedaan hebben en als dat groepsgewijze zou gebeuren, daarmee een onderzoek zou kunnen worden gefrustreerd. Maar dat betekent nog niet dat je je dan schuldig hebt gemaakt aan openlijke geweldpleging. Bovendien is dat ook in strijd met het beginsel dat we allemaal kennen: niemand is verplicht aan zijn